

52 veiksmi biologinės įvairovės labui

EUROPOS
KOMISIJA

aplinka

Leidinį parengė Belgijos karališkasis gamtos mokslų institutas prancūzų ir olandų kalbomis. Šio teksto originalas išleistas 2009 metais pavadinimu „366 gestes pour la biodiversité“ pagal iniciatyvą „2010-ieji – Tarptautiniai biologinės įvairovės metai“.

Paskutinė tekstų redakcija: Charlotte Degueldre
Iliustracijos: Claude Desmedt

Copyright © 2009 Institut royal des Sciences naturelles de Belgique
Tekstą ir vaizdus leidžiama ir netgi skatinama platinti asmeniniais ir (arba) mokymo, bet jokių būdu ne komerciniais, tikslais su sąlyga, kad bus nurodomas šaltinis ir nuoroda į svetainę www.jedonnevieeamaplanete.be. Visos platinimo, vertimo ir adaptavimo teisės saugomos visose šalyse ir visoms reikmėms, išskyrus pirmiau nurodytąsias.

Leidinį išvertė ir adaptavo Europos Komisijos Aplinkos generalinis direktoratas, vykdydamas kampaniją „Biologinė įvairovė. Mes visi susiję“ (www.mesvisisusije.eu). Šiame dokumente išreikštos mintys nebūtinai atspindi Europos Komisijos nuomonę.

Vertimas į lietuvių kalbą ir adaptavimas © Europos Sąjunga, 2011 m.
Leidžiama dauginti tik nekomerciniais tikslais ir nurodant šaltinį.

52 veiksmi biologinės įvairovės labui

**EUROPOS KOMISIJA
APLINKOS GENERALINIS DIREKTORATAS**

Europe Direct – tai paslauga, padėsianti Jums rasti atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą

Informacija teikiama nemokamai telefonu (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Kai kurie mobiliojo ryšio operatoriai neteikia paslaugos skambinti 00 800 numeriu arba šie skambučiai yra mokami.

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą EUROPA (<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio leidinio pabaigoje.

Liuksemburgas : Europos Sąjungos leidinių biuras, 2011

ISBN 978-92-79-18624-0

doi:10.2779/96810

Printed in Belgium

ATSPAUSDINTA ANT PERDIRBTO POPIERIAUS SU ES EKOLOGINIŲ ŽENKLŲ

PRATARMĖ

Dėl biologinės įvairovės – gyvybės žemėje įvairovės – mūsų nuostabi planeta yra tinkama gyventi. Daugelis iš mūsų gamtoje siekiame patirti malonumą, rasti įkvėpimą ar pailsėti. Be to, nuo šios aplinkos priklauso mūsų maistas, energija, žaliavos, oras ir vanduo, t. y. elementai, paverčiantys mūsų gyvenimą tuo, kuo jis yra, bei sudarantys mūsų ekonomikos pagrindą.

Vis dėlto nepaisant gamtos unikalumo, mes dažnai ją laikome savaime suprantamu dalyku. Spaudimas daugeliui gamtos sistemų stiprėja, todėl jos funkcionuoja ne taip veiksmingai ar net pasiekė irimo ribą. Vadinamasis biologinės įvairovės nykimas pasireiškia vis labiau.

Todėl Europos Sąjunga įsipareigojo sustabdyti biologinės įvairovės nykimą. Per pastaruosius 25 metus ES savo ribose sukūrė 26 tūkst. saugomų teritorijų tinklą, apimančią per 850 tūkst. km². Žinomas „Natura 2000“ vardu, šis tinklas yra pats didžiausias saugomų teritorijų tinklas pasaulyje, rodantis didžiulį biologinei įvairovei skiriamą dėmesį. Mes esame pasiryžę stiprinti šią svarbią programą papildomomis ilgalaikėmis priemonėmis.

Mes galime dar daugiau nuveikti šioje srityje. Mes visi turime galimybę saugoti biologinę įvairovę ir visi turime prie šio siekio prisidėti. Visi gali šiek tiek pakeisti savo kasdienius įpročius, iš esmės nepaveikdami savo gyvensenos. Visi šie nedideli pokyčiai kartu gali padėti gamtai.

Mes tikimės, kad šiame patogiamame vadove pateikti patarimai padės jums siekti pokyčių. Valgyti vietoje užaugintus sezoninius vaisius ir daržoves, mažinti nuotekų kiekį, daryti maisto atliekų kompostą ar sužinoti daugiau apie savo regione gyvenančių gyvūnų ir augalų rūšis... jei visi ims bent keletą iš šių paprastų veiksmų, gamtos išteklių išsaugojimas ateities kartoms labai pasitūmės į priekį.

Janez Potočnik
Europos aplinkos komisaras

KAS YRA BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ?

Mus supa biologinė įvairovė, kurios dalis mes esame. Yra trys pagrindiniai elementai:

- ♦ Įvairios Žemėje gyvenančios rūšys: gyvūnai, augalai, daržovės, grybai, dumbliai, bakterijos ir net virusai;
- ♦ Tos pačios rūšies individų skirtumai: dydis, forma ir spalva;
- ♦ Skirtingos ekosistemos, pavyzdžiui, vandenynai, miškai ar koralų rifai, ir juose gyvenančios rūšys bei jų sąveika.

Mokslininkai Žemėje užfiksavo apie 1,9 mln. skirtingų gyvų rūšių, tačiau tikrasis skaičius neabejotinai kur kas didesnis. Daugelis rūšių yra mikroskopinės arba gyvena giliai po žeme arba vandenynuose, o kitos tiesiog dar neatrastos.

KODĖL BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ YRA SVARBI?

Biologinė įvairovė, kuri vystosi jau 3,8 mlrd. metų, yra nepaprastai svarbi žmogaus išlikimui. Mes priklausome nuo daugelio gamtos išteklių, kaip kad maistas, statybinės medžiagos, šiluma, audiniai arba vaistų veikliosios medžiagos. Be to, gamta atlieka ir kitas gyvybiškai svarbias funkcijas, pradedant augalų apdulkinimu, oro, vandens ir dirvos filtravimu, baigiant apsauga nuo potvynių.

Be šių esminių medžiagų ir paslaugų gyvenimas, kokį mes pažįstame Žemėje, būtų neįmanomas. Deja, gerokai per dažnai pamirštame, ką suteikia mums gamta. Mūsų industrializuotos visuomenės priima gamtą kaip savaime suprantamą dalyką, kuris ne tik nemokamas, bet ir amžinas. Vis dėlto tikrovėje gamtai daromas spaudimas auga, o daugelis žmogaus veiklos sričių kelia didžiulį pavojų galybės rūšių išlikimui.

Biologinei įvairovei tenkančio spaudimo sąrašas ilgas, jame figūruoja buveinių naikinimas ir skaidymas, oro, vandens ir žemės tarša, besaikis žvejiojimas, perteklinis išteklių, miškų ir žemės naudojimas, nevietinių rūšių įvedimas, vis didesnio šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio išskyrimas, skatinantis klimato kaitą.

KĄ MES GALIME PADARYTI BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS IŠSAUGOJIMUI?

Šiame buklete pateikiami 52 pasiūlymai, padėsiantys jums prisidėti prie šio tikslo kiekvieną metų savaitę. Tai:

- ♦ Praktiniai dalykai iš tavo kasdienės rutinos;
- ♦ Informuotumo didinimas tavo bendruomenėje;
- ♦ Pagalba moksliniams tyrimams, stebint ir fiksuojant laukinę gamtą ir ekosistemas;
- ♦ Tvarių metodų taikymas tavo sode;
- ♦ Statyba ir „Pasidaryk pats“ projektai.

Išsamesnės informacijos apie biologinę įvairovę rasite adresu:
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

AŠ REMIU GAMOS APSAUGOS ASOCIACIJAS.

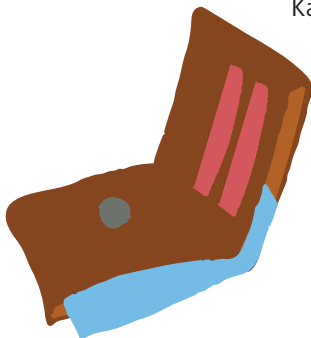
1
savaitė

Šių asociacijų pagrindinis tikslas – sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir, jei įmanoma, išsaugoti arba atstatyti įvairių saugomų biotopų pusiausvyrą (miškų, upių, tvenkinių, parkų, miesto daržų...), visa tai kruopščiai derinant su žmogaus veikla.

Kokia jų veikla? Rūšių stebėjimas, gamtos draustinių kūrimas ir valdymas, retos aplinkos atkūrimas, konferencijų, gamtos pažinimo išvykų, visuomenės informavimo dienų organizavimas, tiksliniai veiksmai (pvz., rupūžių gelbėjimo operacijos)...

Kad jas palaikytumėte, tapkite jų nariu, aukokite, pirkite jų leidinius ir gaminius, dalyvaukite jų natūralios aplinkos atkūrimo savanoriškose ekspedicijose...

VAIKŠČIODAMAS GAMTOJE AŠ NETRIKDAU GYVŪNŲ.

2
savaitė

Žiemą – netgi labiau nei kitu metų laiku – pasivaikščiodami gamtoje žūt būt venkite trikdyti gyvūnus. Jei jus išvysite gyvūnus iš jų buveinių, jei juos išgąsdinsite beieškančius ėdalo arba prižadinsite iš žiemos miego, jie išėikvos savo energijos atsargas bėgdami ar slėpdamiesi... ir tai jiems gali būti pražūtinga!

Todėl svarbu neišklysti iš kelio, kelti kuo mažiau triukšmo ir stebėti gyvūnus iš toli, kurie, kaip ir jūs, išejo pasivaikščioti gryname ore...

AŠ UŽSISAKAU EKOLOGIŠKO MAISTO KREPŠELĮ.

3
savaitė

Dėl švelnių gamybos metodų, vietinių rūšių auginimo ir cheminių trąšų bei pesticidų atsisakymo ekologiška žemdirbystė nesekina dirvožemio, mažiau teršia gruntinį vandenį ir tausoja naudinguosius gyvūnus (bites, sliekus) bei aplinkines ekosistemas.

Be to, dažnai ji atgaivina užmirštas vietines veisles, kurias renkamasi dėl jų skoninių ar maistinių savybių: bulvinės saulėgrąžas, senovines kviečių veisles, rinktinus obuolius...

Užsisakyti ekologiško maisto krepšelį – reiškia priimti visuotinės ekologijos filosofiją. Įsitikinkite, kad vaisiai bei daržovės būtų vietiniai ir sezoniniai (trumpo laikymo termino ir netolimo transportavimo) ir kaip galima mažiau supakuoti.

AŠ SKATINU BIOLOGINĘ ĮVAIROVĘ SAVO DARBO VIETOJE.

4
savaitė

(Per)tvarkote savo infrastruktūras? Pasirūpinkite jas kaip galima geriau integruoti į supančią gamtą (numatykite perėjas gyvūnams, leiskite faunai ir florai veistis lietaus vandens talpyklose...). Kiek įmanoma, išsaugokite arba plėskite medžius, įvairiarūšes gyvatvores, tvenkinius, laukinės gamtos plotus...

Pastatui, apdailai ir baldams rinkitės ekologiškas, natūralias, tvarias, perdirbamas ir, jei įmanoma, vietinės kilmės medžiagas bei gaminius. Mažinkite neatsinaujinančios energijos suvartojimą ir atliekų susidarymą.

Taip kartu sumažinsite savo įmonės ekologinį pėdsaką gerindami darbo aplinką, savo verslo įvaidį ir objekto rinkos vertę!

AŠ MAŽINU MANO IŠSKIRIAMĄ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ KIEKĮ.

5
savaitė

Šildymas, apšvietimas, kelionės... o taip pat mityba, apranga ir netgi kvėpavimas – viskas, ką mes darome, išskiria šiltnamio efektą sukeliančias dujas, kurios kelia papildomą pavojų planetai. Plečiasi dykumos, nyksta ledynai, kyla jūros lygis... Žodžiu, sutrinka ištisos ekosistemos.

Mažinkite savo išskiriamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį vartodami kaip galima daugiau sezoninių, savo regiono ir ekologiniu ženklų pažymėtų produktų, keliaukite pėsčiomis, dviračiu ar viešuoju transportu, vengdami eikvojimo...

Ir kompensuokite jo dalį priimdami biologinę įvairovę į savo namus (balą, žydinčią pievą, lizdus...) bei remdami gamtos apsaugos asociacijas ar miško atkūrimo projektus.

AŠ NAUDOJU SAVO MOBILŲJĮ ĮRENGINĮ KAIP GALIMA ILGIAU.

6
savaitė

Žaidimų pultų, kompiuterių ir mobiliųjų telefonų gamybai reikalingos įvairios rūdos (varis, kobaltas, švinas), kurių paklausa nuolat auga. Kasyklos, kur šios rūdos išgaunamos, išsidėsčiusios beveik visame pasaulyje, ir jų eksploatavimas daro didžiulį poveikį supančiai aplinkai.

Kongo Demokratinėje Respublikoje, kur išgaunamas garsusis koltanas, nepaprastai Kivu regiono biologinei įvairovei gresia didžiulis pavojus: neteisėtai medžiojamos paskutinės gorilos, taip pat drambliai, okapijos... Kad būtų pamaitinti angliakasiai; masiškai naikinami miškai, siekiant juos aprūpinti statybine bei malkine mediena ir išplėsti kasyklas; vyksta dirvos erozija, teršiama žemė, vanduo, oras... jau neminint ginkluotų konfliktų!

Todėl prieš keisdami savo mobiliųjų telefoną ar nešiojamąjį kompiuterį susimąstykite!

AŠ PERKU ŽUVĮ ATSAKINGAI.

7
savaitė

Raudonasis tunas, menkė, lašiša, plekšnė, vėgėlė – labai rekomenduojama pristabdyti šių rūšių vartojimą. Perteklinė žvejyba, žvejojimo periodai (kartais visą veisimosi sezoną) arba kai kurie žvejybos metodai (naikinamas jūros dugnas, netyčia sugaunami jaunikliai) kelia pavojų šių rūšių populiacijos atsinaujinimui.

Duokite jiems laiko atkurti savo populiaciją: valgykite tas žuvis ir vėžiagyvius, kurie nepriklauso jautrioms rūšims. Taip pat pirkdami rinkitės vietinės žvejybos arba MSC ženklų pažymėtus produktus.

Daugiau informacijos apie šį ženklą: www.msc.org

AŠ NEMETU ŠIUKŠLIŲ ANT ŽEMĖS.

8
savaitė

Šiukšlių metimas gamtoje atsiliepia aplinkai, ir dažnai jo pasekmės būna pražūtingos.

Kai kurios šiukšlės turi greitą poveikį: nuorūkas ir kramtomąją gumą prariję gyvūnai apsinuodija arba uždūsta, smulkūs žinduoliai ir varliagyviai įkliūva buteliuose, stiklo duženos gali sužeisti stambius gyvūnus, o dėl lupos efekto stiklas gali sukelti gaisrą.

Kitos šiukšlės turi ilgesnės trukmės poveikį: plastikui suirti prireikia kelių šimtmečių, o jo irimo metu išskiriamos nuodingos medžiagos; baterijos turi sunkiųjų metalų, kurie prasiskverbia į dirvožemį ir teršia gruntinius vandenis....

Todėl naudokitės viešosiomis šiukšliadėžėmis ir rūšiuokite tai, ką galima perdirbti!

AŠ PRIIMU VIETINĘ FAUNĄ PO SAVO STOGU.

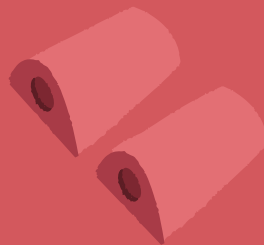
9
savaitė

Ką nors statote ar renovuojate? Numatykite įrengti prieglobsčius vietinei faunai.

Pasidomėkite rūšimis, kurios galėtų pas jus įsikurti: kokias galėtumėte priglausti? Paskui atlikite reikalingus pertvarkymus: išgręžkite skylės storėje sienoje ir atlaisvinkite plyšius (bitėms atsiskyrėlėms), padarykite angas statybiniuose blokeliuose (šikšnosparniams), numatykite patekimą į palėpę iš lauko (plėšriesiems paukščiams ir šikšnosparniams), įrenkite lizdus po stogu ir balkonuose...

Panaudokite visas galimybes savo naudai: sukurkite kuo įvairesnių kultūrų sodą – jūsų svečiai ten lengvai susiras maisto, nenaudokite cheminių preparatų (pesticidų ir trąšų, dažų, ploviklių...).

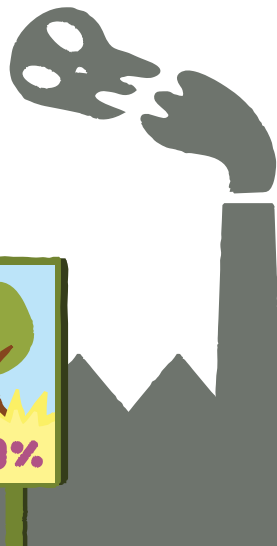
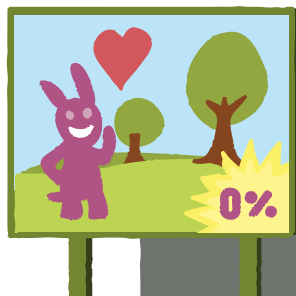

AŠ NEPASIDUODU „ŽALIAJAM SMEGENŲ PLOVIMUI“.

10
savaitė

Kai kurios įmonės, ypač automobilių gamintojai, nevengia pabrėžti savo produktų „ekologiškumą“, nors jie toli gražu ne tokie. Kitoms įmonėms prireikia „pažalinti“ savo įvaizdį, nes jų veikla pasižymi didele tarša ar žala biologinei įvairovei (išskiria šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išvalo laukinės gamtos plotą, kad ten galėtų pastatyti savo naujus gamybos objektus, upės vandenį naudoja įrenginiams aušinti...).

Nesileiskite apgaunami jų perdėm „žalių“ reklamos kampanijų. Prireikus iškelkite jas aikštėn. Taip pat reikalaukite, kad šios įmonės iš tiesų sumažintų savo neigiamą poveikį planetai, pasitelkdamos ekologijos patarėjus.

AŠ VARTOJU NETARŠIAS BUITIES PRIEMONES.

11
savaitė

Į upes išleidžiamame vandenyje, netgi apdorotame vandens nuotekų valymo stotyje, lieka didžioji dalis fosfatų, tirpiklių, paviršinio aktyvumo medžiagų ir kitokių chemijos produktų, įeinančių į šiuolaikinių ploviklių sudėtį. Šie komponentai, dažnai itin taršūs, gali skaudžiai atsiliiepti biologinei įvairovei, ypač vandens telkiniams, ir mūsų pačių sveikatai!

Ką daryti? Rinkitės ekologiniu ženklu pažymėtus ploviklius, o dar geriau – naudokite ekologiško muilo drožles indams plauti, juodąjį muilą grindims valyti, karštą actą kalkėms šalinti, sodos bikarbonatą (su ar be acto) puodams, kriauklei šveisti jų nesubraižant... O svarbiausia, venkite perdozavimo. Geriau pamažinti nei padauginti!

IŠĖJĘS PASIVAİKŠČIOTI AŠ GERBIU GAMTĄ.

12
savaitė

Kai vaikštinėjate gamtoje, elkitės santūriai: stenkitės kelti kuo mažiau triukšmo, o kai norite stebėti laukinius gyvūnus, nevilkėkite ryškiaspalvių drabužių ir nesikvėpinkite kvėpalais.

Visada vaikščiokite tik takais: taip mažiau rizikuojate sutrikdyti gyvūnus ar sumindyti augalus, samanų, grybus...

Jei atėjote su šunimi, veskite jį už pavadėlio arba stebėkite, kad jis neišklystų iš tako. Pasirūpinkite, kad šuo nelotų, antraip jis išvaikys visus netoliese esančius gyvūnus (jei jaučiate, kad taip gali nutikti, verčiau palikite savo ištikimąjį draugą namie!).

Ir galiausiai nemėtykite šiukšlių gamtoje ir rinkite ar skinkite tik tai, kas leidžiama.

MĖGAUJUOSI BIOLOGINĘ ĮVAIROVĘ SAVO LĖKŠTĖJE.

13
savaitė

Asociacija „Slow Food“, gimusi kaip atsakas į greitojo maisto ir menkaverčio maisto plitimą, įrodė, jog maisto vartotojų skonio ir smalsumo ugdymas juos galiausiai paskatina saugoti biologinę įvairovę.

Kaip? Labai paprastai. Ar jau esate ragavę trintos pastarnokų sriubos, bulvinių saulėgrąžų traškučių ar sraigių ikrų? Tai darydami, jūs prisidėsite prie užmirštų veislių (tokių kaip šie šakniagumbiai) ir nykstančių rūšių (tokių kaip eršketai) išsaugojimo.

Daugiau informacijos apie šią
ekogastronomijos asociaciją,
jos veiklą ir „Slow Food“
fondą už biologinę įvairovę:
www.slowfood.com

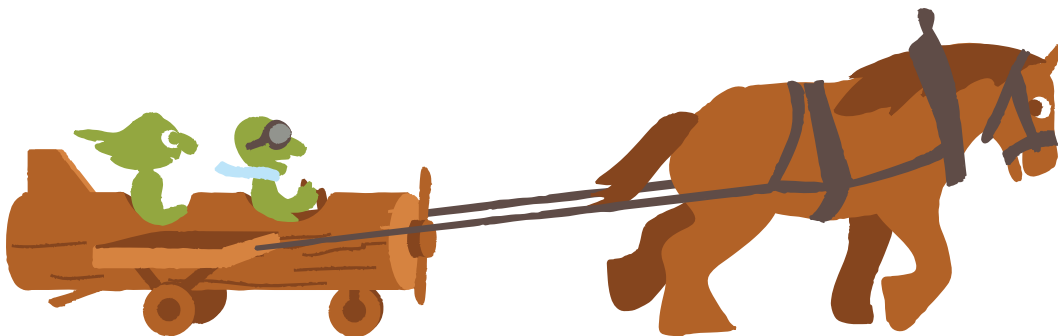
AŠ RIBOJU IR KOMPENSUOJU CO₂, IŠSKIRIAMĄ MANO KELIONIŲ METU.

14
savaitė

Atostogaudami taip pat ribokite šiltnamio efektą sukeliančių dujų, įskaitant garsiojo CO₂, emisijas. Rinkitės turistinį žygį, stovyklavimą (tačiau ne laukinėje gamtoje!) arba ekoturizmą. Pirmenybę teikite netolimos kelionės ir keliaukite dviračiu, traukiniu arba (kodėl gi ne?) arklio traukiamu nameliu ant ratų! O atkeliavę į vietą, valgykite vietinius ir sezoninius produktus, ribokite keliones motorizuotomis transporto priemonėmis, apsieikite be oro kondicionieriaus...

Jei negalite išvengti kelionės lėktuvu, rinkitės tiesioginius skrydžius (lėktuvo pakilimai reikalauja milžiniškų degalų kiekių). O savo kelionėje išskirtą CO₂ kompensuokite finansuodami biologinės įvairovės apsaugos arba miško atkūrimo projektus savo regione arba tolimesnėse vietovėse...

AŠ ORGANIZUOJU KOMANDOS FORMAVIMO RENGINĮ BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS LABUI.

15
savaitė

Reikia sustiprinti jūsų komandos vienybę arba tiesiog norite atsipalaiduoti kartu su kolegomis? O jeigu pasiūlytumėte grupinius darbus, kurie drauge pasitarnautų biologinei įvairovei?

Galite juos organizuoti savo darbovietėje: surašyti aplinkinius gyvūnus bei augalus, pasodinti gyvatvores ir medinguosius augalus automobilių lauko stovėjimo aikštelėje, apželdinti fasadą, sukurti sodą ar daržą ant stogo, padaryti įvairius lizdus ir prieglobsčius, kuriuos patalpintumėte ant jūsų įmonės pastato...

Taip pat galite dalyvauti natūralios aplinkos atkūrimo ekspedicijoje, specifinių rūšių ir biotopų pažinimo išvykoje, rupūžių gelbėjimo operacijoje, aplankyti ekologinius ūkius...

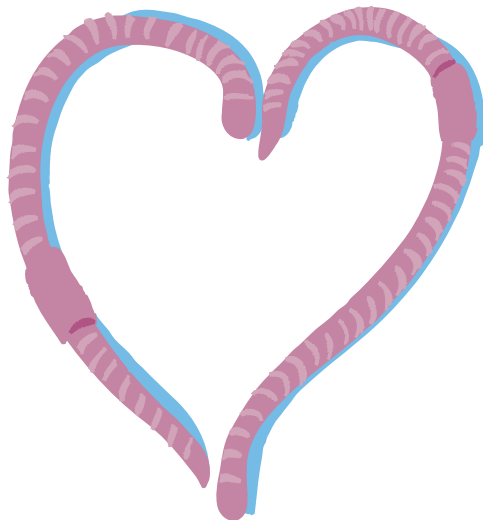

Sliekai yra būtinoji mitybos grandinės grandis. Jie be paliovos perdirba organinę medžiagą – nukritusius lapus ir kitus yrančius augalus. Taip jie prisideda prie gero humuso susidarymo ir užtikrina žemės, kurioje auga mūsų vartojami vaisiai bei daržovės, derlingumo.

Be to, jų požeminiai koridoriai purena dirvą, ir tai leidžia šaknims gerai vystytis, o vandeniui – greitai ir giliai įsiskverbti ten, kur jį gali sugerti augalai. Tai taip pat riboja paviršinio nuotėkio ir erozijos reiškinius gausių liūčių metu.

Tausokite šiuos brangius naudinguosius gyvūnus: nenaudokite jokių cheminių trąšų ar pesticidų, dirbkite žemę dvirankiu dirvos purentuvu.

ATOSTOGAUDAMAS AŠ APSISTOJU EKOLOGIŠKAME VIEŠBUTYJE.

17
savaitė

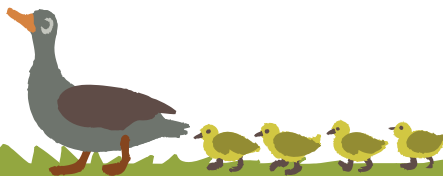
Šiandieną egzistuoja daugybė ekologinių ženklų (vienas iš jų – Europos ekologinis ženklas), kuriais žymimi viešbučiai, kempingai, nuomojami atostogų nameliai ar kambariai.

Kokie jų suteikimo kriterijai? Įstaigos vieta ir architektūra (tausojant aplinkinę gamtą), statybinės medžiagos (ekologiškos, tvarios, atsinaujinančiosios, tinkamos grąžinamajam perdirbimui),

vandens ir neatsinaujinančiosios energijos vartojimo ribojimas, atliekų susidarymo mažinimas ir jų tvarkymas...

Kuo jie suinteresuoti? Valdytojai pabrėžia biologinės įvairovės apsaugą, siūlydami gamtą tausojančias pramogas, pažintį su tai vietoje būdingais produktais bei vietinėmis kultūromis...

Daugiau informacijos:
www.ecolabel-tourism.eu

AŠ MAŽINU SAVO GERIAMOJO VANDENS SUVARTOJIMĄ.

18
savaitė

Vanduo yra gyvybiškai būtinas planetos ir jos gyventojų – tiek gyvūnų, tiek augalų – pusiausvyrai. Vandens yra visiems užtekčiai, bet, deja, jis prastai paskirstomas ir dažnai netinkamai naudojamas. Čia, kur mes gyvename, pakanka atsukti čiaupą, kad gautume geriamojo vandens. Todėl yra taip, kad mes jį naudojame viskam – kartais netgi automobiliui plauti!

Norėdami taupyti geriamąjį vandenį, galite laistyti augalus lietaus vandeniu (geriausia tai daryti dienos pabaigoje, kad išvengtumėte išgarinimo), surinkti panaudotą buitinį vandenį (po indų plovimo, prausimosi vonioje ar duše) ir supilti jį į klozeto bakelį arba naudoti grindims plauti, o išvalius filtru – netgi sodui laistyti.

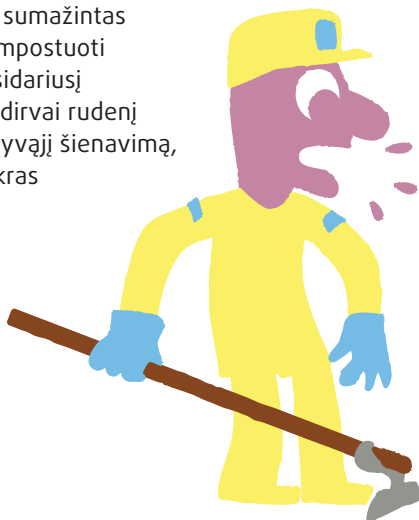

AŠ RAGINU SAVO BENDRUOMENĘ VYKDYTI EKOLOGINĘ ŽELDININKYSTĘ.

19
savaitė

Kai kurios bendruomenės jau stengiasi apsodinti bei tvarkyti kelkraščius ir kurti gėlynus, siekdamos skatinti biologinę įvairovę.

Jei to dar nėra jūsų bendruomenėje, pasiūlykite kompetentingai tarnybai šiuos kelis lengvai įgyvendinamus principus: sodinti tik vietines rūšis (kalbant apie gėles, daugiametės reikalauja mažiau priežiūros nei vienmetės), keisti cheminius pesticidus bei trąšas jų ekologiškais atitikmenimis, naudoti mulčią ir kiliminius augalus, kad būtų apribotas nepageidaujamų augalų atsiradimas ir sumažintas laistymo poreikis, kompostuoti augalų atliekas, o susidariusį kompostą panaudoti dirvai rudenį pamaitinti, taikyti vėlyvąjį šienavimą, taip išsaugant tam tikras prieglobsčio zonas...

AŠ DALYVAUJU BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS DIENOJE.

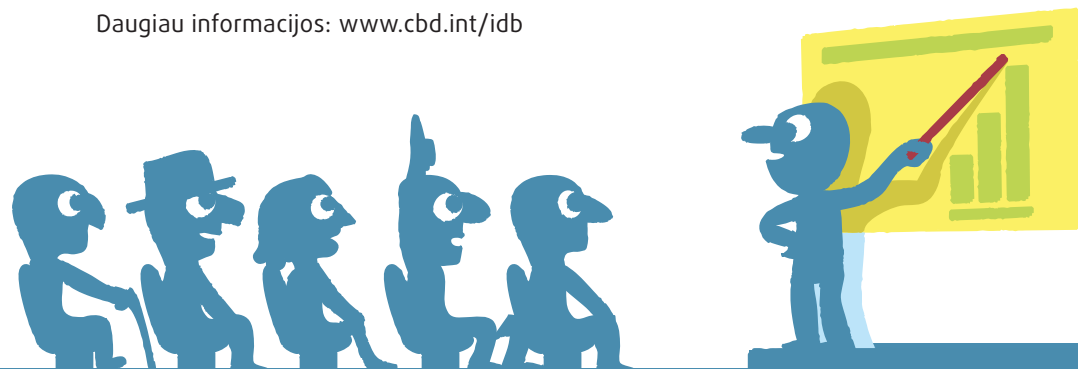
**20
savaitė**

Jungtinės Tautos gegužės 22-ąją paskelbė Tarptautine biologinės įvairovės diena. Tai proga atkreipti visuomenės ir politikų dėmesį į biologinės įvairovės problemas – jos būklę, uždavinius, grėsmes ir išsaugojimą.

Kiekvienais metais parenkama nauja tema: 2008 metais – biologinė įvairovė ir žemės ūkis, 2009 metais – biologinė įvairovė ir invazinės egzotinės rūšys, 2010 metais – biologinė įvairovė ir plėtra, 2011 metais – biologinė įvairovė ir miškai.

Švęskite šią dieną dalyvaudami šiai progai skirtuose renginiuose (parodose, konferencijose...), arba patys organizuokite ekologiško maisto išvyką, vietinės faunos ir floros pažinimo išvyką, žaliosios muzikos koncertą.

Daugiau informacijos: www.cbd.int/idb

AŠ TAMPU EKOLOGINĖS VEIKLOS SAVANORIU.

21
savaitė

Norite atostogauti užsienyje prisidėdami prie biologinės įvairovės išsaugojimo?
Tapkite ekologinės veiklos savanoriu.

Patekdami į paprastiems turistams neprieinamas vietas, jūs aktyviai padėsite gamtos apsaugos asociacijoms vykdyti tyrinėjimo ar apsaugos darbus. Ir tam jums nereikia būti biologijos ar aplinkosaugos mokslų ekspertu – ši siūloma veikla prieinama visiems.

Taigi ar norėtumėte vykdyti Viduržemio jūros banginių šeimos žinduolių surašymą, Rumunijos lokių apsaugą, tyrinėti didžiųjų baltųjų ryklių populiacijas Pietų Afrikos pakrantėse, dalyvauti gibbonų, makakų ir lorių reabilitacijoje Tailande, skatinti ekologinę žemdirbystę Indijoje?

AŠ KURIU GAMTOS PRIEGLOBSTĮ BIOLOGINEI ĮVAIROVEI.

22
savaitė

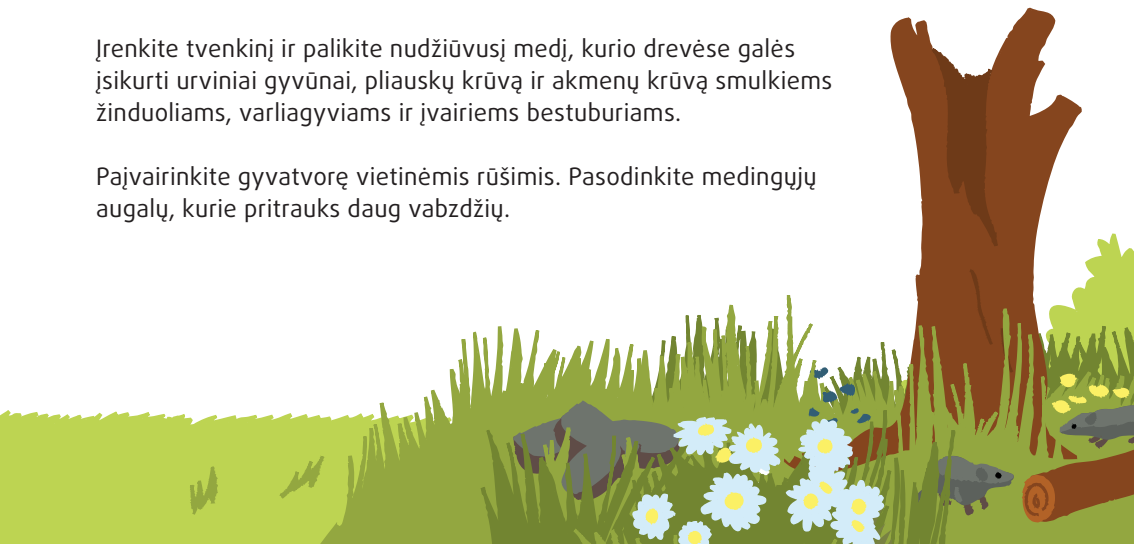
Kaip pertvarkyti sodą – nuosavą, jūsų vaikų mokyklos ar jūsų darbovietės – į gamtos prieglobstį biologinei įvairovei?

Nenaudokite pesticidų ir cheminių trąšų.

Kuriame nors sodo kampelyje leiskite natūraliai vežėti augmenijai ir vėlai ją šienaukite: tai leis daugintis ir įvairėti augalų rūšims bei sudarys sąlygas įsikurti pakankamai gyvūnijos.

Įrenkite tvenkinį ir palikite nudžiūvusį medį, kurio drevėse galės įsikurti urviniai gyvūnai, pliauskų krūvą ir akmenų krūvą smulkiems žinduoliams, varliagyviams ir įvairiems bestuburiams.

Pajvairinkite gyvatvorę vietinėmis rūšimis. Pasodinkite medingųjų augalų, kurie pritrauks daug vabzdžių.

AŠ RENKUOSI EKOLOGIŠKĄ KOSMETIKĄ.

23
savaitė

Kaip ir plovikliuose, daugumos kosmetikos priemonių sudėtyje yra cheminių medžiagų (konservantų, sintetinių kvapiklių, paviršinio aktyvumo medžiagų), kurios biologiškai neskaidomos, todėl kenkia biologinei įvairovei – vandens telkiniams, kur jos patenka per nuotekas.

Naudokite ekologišką kosmetiką: prauskitės ekologišku muilu, maudydamiesi vonioje įlašinkite truputį eterinio levandų aliejaus, valykite odą ramunėlių ar rugiagėlių nuoviru, šveiskite ją kviečių ar avižų sėlenomis, maitinkite augaliniais saulėgrąžų, alyvų aliejais... Jūs netgi galite patys pasigaminti dantų pastą – tai visiškai nesudėtinga!

AŠ ATRANDU GAMTĄ MIESTE.

24
savaitė

Priešingai nei galima manyti, biologinė įvairovė mieste kartais yra kur kas didesnė nei kaime, kur tiek laukuose, tiek miškuose vyrauja monokultūros.

Nustebsite sužinoję, kokie įvairūs biotopai gali būti mieste: miesto soduose, privačiuose soduose, tvenkiniuose, miškuose, medžiais apsodintose gatvėse bei alėjose, apleistose teritorijose, laukinės gamtos plotuose, geležinkelių pakraščiuose, upelių šlaituose, jau nekalbant apie žaliuosius stogus ir apželdintas terasas, fasadus bei balkonus. Netgi mažiausi plyšiai šaligatvių kraštuose, pastatų papėdėse ar sienose pilni laukinių augalų!

Tačiau ši biologinė įvairovė lengvai pažeidžiama: ji per silpna pasipriešinti betono maišyklėms ir kelių volams...

AŠ DOMIUOSI EKOLOGIŠKOS MEDVILNĖS AUGINIMU.

25
savaitė

Intensyviai tradicinės medvilnės auginimui naudojama tik 3 % dirbamosios žemės plotų, tačiau tam suvartojama 25 % pasaulyje parduodamų insekticidų! Dirvožemio išsekimas, miškų naikinimas, masinė irigacija, gruntinio vandens tarša, žemės ūkio darbuotojų ir vietinių rūšių veikimas nuodingosiomis medžiagomis – toks medvilnės auginimas itin kenkia aplinkai ir žmonėms.

Tuo tarpu ekstensyviajam ekologiškos medvilnės auginimui naudojamos natūralios trąšos bei pesticidai, suvartojama mažiau vandens, išsaugomas dirvožemio derlingumas (kadangi keičiamos sėjamosios kultūros), o užauginta medvilnė yra švelnesnio bei tvirtesnio pluošto.

Be to, ekologiška medvilnė nuo pat auginimo iki virtimo drabužiu neapdorojama chemiškai, todėl yra hipoalerginė.

KELIAUDAMAS AŠ RAGAUJU VIETINIUS VALGIUS.

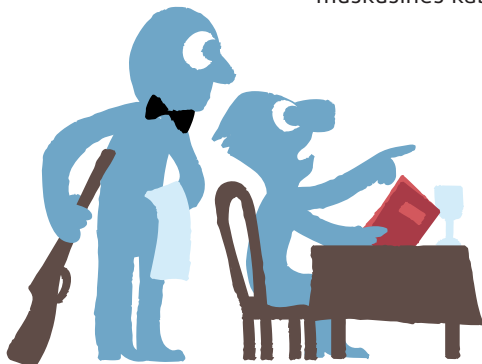
26
savaitė

Valgydami vietinius maisto produktus jūs remiate ūkininkus, kurie augina vietines rūšis, ir drauge mažinate transporto taršą: tai teigiamai veikia vietos ekonomiką ir biologinę įvairovę!

Tačiau atsisakykite valgių, paruoštų iš nykstančių rūšių (pvz., vėžlio kepsnio, sušio su raudonuoju tunu, holoturijų, laukinių gyvūnų mėsos) arba valgių, kurių gamyba neigiamai veikia vietos biologinę įvairovę (pvz., žvejyba ar medžioklė vykdoma nesilaikant verslinių dydžių ar kvotų, produkto auginimui reikia iškirsti didelį miško plotą).

Taip pat atsisakykite tradicinių vaistų ir kosmetikos, pagamintos naudojant raganosių ragus, dramblių iltis, tigrų kaulus bei kogalvius, muskusinės kabargos muskų.

Nykstančių rūšių
sąrašą skaitykite:
www.cites.org
www.iucnredlist.org

AŠ ATSISIUNČIU GYVŪNŲ BALSUS Į SAVO MOBILŲJĮ TELEFONĄ.

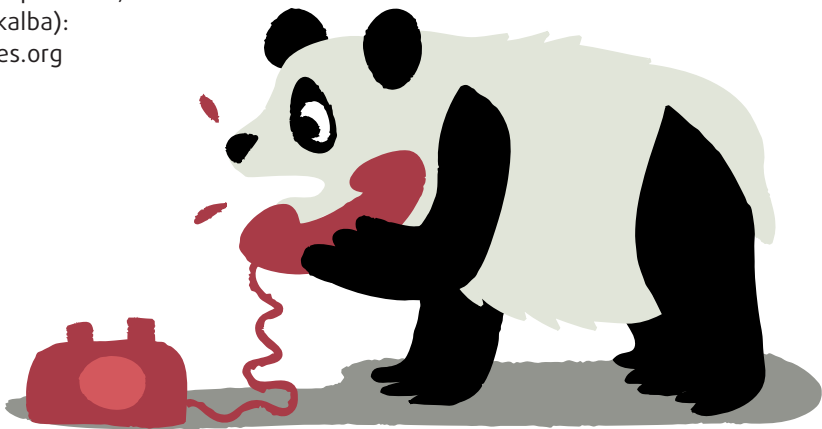
27
savaitė

Amerikos asociacija *Center for Biological Diversity* siūlo originalų būdą atkreipti pono ir ponios Viso-Pasaulio dėmesį į krizę, kurią šiandien išgyvena biologinė įvairovė. Nuo šiol galite nemokamai atsisiųsti mobiliojo telefono melodijas su retų gyvūnų, kuriems gresia ar gali grėsti išnykimas, balsais.

Sakalo keleivio šūksmas, didžiosios pandos riksmas, baltojo delfino giesmė – kokią melodiją bepasirinktumėte, ji tikrai nustebins aplinkinius. O tada jums beliks paaiškinti apie nykstantį gyvūną, kuriam tas garsas priklauso.

Atsisiųskite šias melodijas ir skaitykite gyvūnų, kuriems jos priklauso, aprašymus (anglų kalba):
www.rareearthtones.org

AŠ VARTOJU MINERALINIUS KREMUS NUO SAULĖS.

28
savaitė

Dauguma apsauginių kremų nuo saulės turi cheminius UV filtrus, kurie dažnai alergizuoja. Patekę į jūrą, ežerą ar upę jie gali, be kita ko, sukelti gyvūnams hormonų sutrikimus – taip pat ir žmogui! – ir iš dalies sukelti koralų balimą.

Kai kurios turistinės vietos, kaip antai Xel-Há vandens parkas Meksikoje, į šią grėsmę reagavo rimtai: nuo šiol ten leidžiama naudoti tik mineralinius kremus nuo saulės. Šie kremai kiek sunkiau pasiskirsto ant odos ir kartais palieka baltas žymes dėl savo mineralinių filtrų, tačiau jie veiksmingi ir akivaizdžiai mažiau nuodingi tiek jums, tiek gamtai.

Kitas galimas sprendimas? Vilkėkite marškinėlius ar banglentininko kostiumą, norėdami paplaukioti.

AŠ PADEDU PRAEITI GYVŪNAMS SAVO KVARTALE.

29
savaitė

Didžiąją žaliųjų miesto erdvių dalį sudaro privatūs sodai. Dažnai tai yra žalumos salelės namų kvartalo viduje, kurios aptvertos sienelėmis. Paraginkite savo kaimynus sukurti mažus perėjimo tunelius tarp sodų, išimant vieną ar kelias plytas kiekvienos sienelės apačioje. Tai padės praeiti ežiams, kirstukams, varlėms, rupūžėms...

O kad šios salelės būtų sujungtos tarpusavyje, įtikinkite savo vietos valdžią atlikti keletą pertvarkymų, pavyzdžiui: pasodinti gatvėje medžių (jūs galėsite virš kelio nutiesti virvinių tiltų voverėms) arba įrengti požemines perėjas (ekodukus varliagyviams) po greičio ribojimo kalneliais.

AŠ PERKU SODO BALDUS IŠ CERTIFIKUOTOS MEDIENOS.

**30
savaitė**

Mediena turi bent du privalumus: ji daug tvirtesnė už plastiką ir nėra naftos produktas. Pirkdami FSC ar PEFC sertifikuotus baldus būsite tikri, kad mediena, iš kurių jie pagaminti, gauta iš tvariai tvarkomų miškų, o ne vidutinės ar siaurės klimato juostos miškų, kuriuose nyksta biologinė įvairovė, arba pereinamųjų tropinių atogrąžų miškų.

Iš sertifikuotos medienos rinkitės vietines rūšis, kurios tokios pat tvirtos, kaip ir egzotinės, tačiau jų transportavimui suvartojama mažiau energijos ir keliama mažesnė tarša. O jeigu šią medieną apdorojate, rinkitės natūralias priemones iš linų aliejaus, bičių vaško ar augalinio vaško.

Daugiau informacijos apie
šiuos ženklus:

www.fsc.org

www.pefc.org

AŠ VARTOJU MAŽIAU MĖSOS.

31
savaitė

Kodėl? Naminiams gyvuliams auginti reikia turėti ganyklas arba auginti pašarą (sojas, kukurūzus, runkelius, rapsus...), vadinasi, turėti didelius žemės ūkio paskirties plotus... kurie dažnai įgyjami miškų sąskaita! Be to, pašarinėms kultūroms reikia daug vandens ir pesticidų, o tai sekina ir teršia gruntinį vandenį.

Bet tai dar ne viskas! Virškindami pašarą, atrajotojai labai gausiai išskiria metaną – vieną iš pavojingiausių šiltnamio efektą sukeliančių dujų – ypač, kai jie šeriami tokiais baltymingais augalais kaip sojos.

Galiausiai per daug mėsos gali kenkti jūsų sveikatai (padidėjęs cholesterolio kiekis, vėžys, diabetas...). Kelis kartus per savaitę keiskite mėsą lęšiais, kiaušiniais, sūriu, daržovėmis, vaisiais...

AŠ PERKU SAVO KELIONIŲ SUVENYRUS ATSAKINGAI.

32
savaitė

Pasirūpinkite, kad suvenyrai, kuriuos parsivežate iš atostogų, nebūtų pagaminti iš nykstančių rūšių. Atsisakykite visko, kas pagaminta iš koralų, dramblio kaulo, jūrų vėžlių kiautų, juodosios dalbergijos (*Dalbergia nigra*)...

Kai kurie daiktai (krokodilo odos rankinė, paveikslas iš drugelių sparnų...) gali būti pagaminti iš nelaisvėje auginamų gyvūnų ar dirbtinėje aplinkoje išaugintų augalų. Pirkite juos tik tada, kai jie turi CITES leidimą: šis sertifikatas, būtinas norint pereiti muitinę, garantuoja, kad jų prekyba leistina ir nekelia pavojaus biologinei įvairovei.

CITES yra tarptautinė konvencija, reglamentuojanti nykstančių laukinės floros ir faunos rūšių prekybą.

Daugiau informacijos: www.cites.org

AŠ NEPRISIDEDU PRIE „ŠIUKŠLIŲ SALŲ“ KŪRIMO ATVIROJE JŪROJE.

33
savaitė

Žmonių išmestos atliekos, nešamos jūrų srovių, suformuoja tikras šiukšlių salas jūrose ir vandenynuose. Vien Didžioji Ramiojo vandenyno šiukšlių sala („The Great Pacific Garbage Patch“) užimtą apie 3,5 milijono kv. kilometrų!

Šios salos daugiausia sudarytos iš plastiko. Pastarasis suyra per 500–1000 metų (išskirdamas daugybę nuodingų medžiagų) ir gali uždusinti žuvis, vėžlius, paukščius bei jūrų žinduolius, kurie praryja plastiko gabalus palaikę juos grobiu.

Ką daryti? Ribokite savo plastiko naudojimą (maišų, butelių...), nemeskite nieko gamtoje (netgi toli nuo jūros) ir papasakokite aplinkiniams apie šias šiukšlių salas, apie kurias dažnas dar nėra girdėjęs.

AŠ REMIU MIŠKO ATKŪRIMO PROJEKTĄ.

34
savaitė

Kasdien visoje planetoje dingsta šimtai hektarų miško. Miškai kertami, plečiant dirbamosios ir gyvenamosios žemės plotus, arba per daug eksploatuojami, siekiant aprūpinti mus mediena statybai ir baldams.

Daugybė nevyriausybinių organizacijų organizuoja miško atkūrimo projektus labiausiai pažeistuose regionuose. Jeigu jos daro teigiamą ekologinį poveikį (kovoja su dykumėjimu, žemės nuošliaužomis...), gerina regiono biologinę įvairovę (sodina nykstančias augalų rūšis, kovoja su buveinių skaidymu...) ir jeigu jas remia vietos gyventojai, tai prisidėkite ir jūs savo pinigine auka. Arba tiesiog nuvykite joms pagelbėti kaip ekologinės veiklos savanoris...

AŠ RIBOJU ŠVIESOS TARŠĄ LAUKE.

35
savaitė

Tiek kaimo, tiek miesto kelių, gatvių ir sodų apšvietimas leidžia kai kam (žmonėms, lapėms...) pailginti savo veiklą naktį.

Tačiau dirbtinė šviesa trikdo daugybę rūšių. Gyvūnams, kurių akys pritaikytos naktiniam gyvenimui (pelėdų, žiurkių...) sunku pastebėti kliūtis, grobį ar plėšrūnus. Migruojantys paukščiai praranda orientaciją. Naktiniai drugiai skraido aplink žibintus iki išsekimo. Jonvabalių patinėliai nepastebi savo patelių šviesos signalų, todėl negali daugintis...

Todėl savo sodo, terasos ar prieangio apšvietimui rinkitės neakinančias, nukreiptas žemyn lempas. O kai nebūnate lauke, jas užgesinkite.

AŠ DIEGIU EKOLOGIŠKĄ MITYBĄ VALGYKLOJE.

36
savaitė

Karių valgyklos, įstaigų restoranai, mokyklų, vaikų darželių, ligoninių, sanatorijų valgyklos... kolektyvinės virtuvės maitina daugybę žmonių.

Įtikinkite savo valgyklos vadovus užsakinėti iš vietinių ekologinės produkcijos augintojų, pirkti sezoninius vaisius bei daržoves, mažinti mėsos ir žuvies porcijas, jas reguliariai keisti patiekalais iš grūdų, ankštinių augalų, kiaušinių, sūrių, patiekti užmirštų daržovių veislių (bulvinių saulėgrąžų, griežčių...), mažinti ir kompostuoti nevalgomas maisto atliekas (lupenas, kiaušinių lukštus)...

Žinoma, virėjams teks šį tą pakeisti ir prisitaikyti, tačiau tai turės labai teigiamą poveikį biologinei įvairovei... ir jūsų sveikatai!

AŠ DALYVAUJU KAMPANIJOS „SODINKIME PLANETAI“.

37
savaitė

Medžiai tieka žmogui maistą, kurą, statybines medžiagas, pluoštus ir vaistus. Jie taip pat teikia prieglobstį žinduoliams, paukščiams, bestuburiams, samanoms, grybams... Jie sugeria anglies dioksidą, išskiria deguonį, stabdo eroziją, išlaiko dirvožemio drėgmę, keliais laipsniais mažina temperatūrą, didina drėgmės kiekį ore ir prisideda prie klimato pusiausvyros išsaugojimo.

Tačiau jie yra pavojuje dėl gausaus miškų kirtimo. Siekdami kovoti su šiuo žalingu miškų kirtimu, dalyvaukite kampanijoje „Sodinkime planetai“, kurią vykdo Jungtinių Tautų aplinkosaugos programa.

Daugiau informacijos:
www.unep.org/billiontreecampaign

AŠ REIKALAUJU KELIŲ, PRITAIKYTŲ BIOLOGINEI ĮVAIROVEI.

38
savaitė

Paraginkite vietos valdžią gerinti kelių aplinkos kokybę. Ką ji gali padaryti?

Projektuoti kelių trasas taip, kad būtų mažesnis jų poveikis aplinkai.

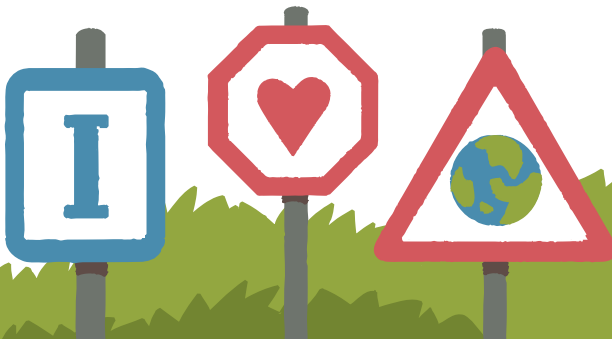
Rinktis mažiau triukšmingas ir turinčias perdirbtų medžiagų kelio dangas.

Įrengti tinkamą apšvietimą (neakinantį, nukreiptą žemyn, su saulės kolektoriais...).

Kurti ar gerinti perėjas gyvūnams (rupūžėms, voverėms, elniams...).

Sodinti tankias gyvatvores palei kelius, siekiant nukreipti fauną į ekodukus, kad jos sugertų oro, garso, šviesos taršą...

Kelkraščius tvarkyti tinkamu metu (medžius bei krūmus genėti ne lizdų sukimo laikotarpiais, taikyti vėlyvąjį šienavimą...).

AŠ NEPERKU DRABUŽIŲ, KURIEMS REIKALINGAS SAUSASIS VALYMAS.

39
savaitė

Dauguma sausojo valymo įmonių naudoja perchloroetileną (arba tetrachloroetileną). Šis tirpiklis yra nuodingas tiems, kurie su juo dirba: jis dirgina odą ir gleivinę, sukelia pykinimą, galvos skausmą ir sąmonės praradimą, kaupiasi organizme ir manoma, kad gali sukelti vėžį.

Nors paprastai jis naudojamas uždarose sistemose, vis dėlto patenka ir į gruntinį vandenį bei upes. Taigi jis labai žalingas ir aplinkai, ypač vandens ekosistemoms...

Šiandieną
ekologiniai drabužių
valymo punktai,
kur naudojami
tik biologiškai
skaidūs produktai
(ypač vanduo),
dar labai reti.
Koks sprendimas?
Venkite pirkti
drabužius ir namų
tekstilę, kuriems
reikalingas sausasis
valymas!

AŠ ĮRENGIU ŽALIAJĮ STOGĄ SAVO NAMUOSE.

40
savaitė

Mieste apželdintas stogas suteikia papildomą prieglobstį daugybei vabzdžių ir paukščių. Tačiau tai nėra jo vienintelė paskirtis, anaiptol! Toks stogas sulaiko nemažą dalį lietaus vandens. Jis gerina aplinkos oro kokybę. Jis saugo pastatą nuo smarkių temperatūros svyravimų ir netgi suteikia tam tikrą akustinę izoliaciją.

Tokiam stogui augalai pasirenkami atsižvelgiant į jo tipą (stogas turi būti plokščias arba nedaug nuožulnus!), augalų svorį, kurį stogas gali atlaikyti, ir laiką, kurį esate pasirengę skirti augalų priežiūrai (samanoms, sukulენტams ir varpiniams (*Gramineae*) pakanka metinės priežiūros). Norėdami geriausio rezultato, kreipkitės į specializuotą firmą.

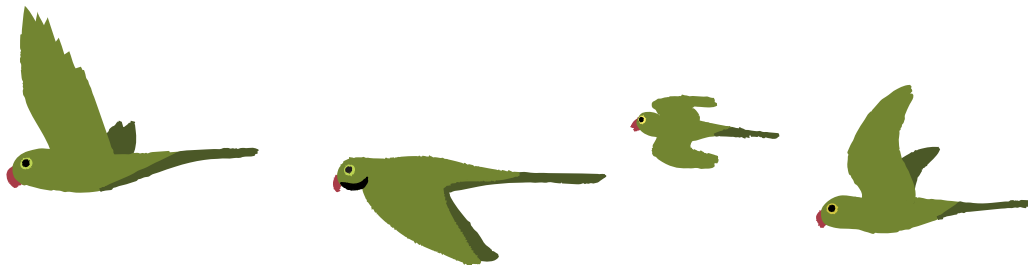
AŠ NEPERKELIU EGZOTINIŲ RŪŠIŲ Į LAUKINĘ GAMTĄ.

41
savaitė

Egzotinių gyvūnų perkėlimas į laukinę gamtą – tyčinis ar netyčinis – gali kelti problemų: kai kurie gyvūnai (kormoranai, nutrijos, pilkosios voverės) puikiai aklimatizuojasi ir dauginasi. Tas pats ir su augalais (vėlyvosiomis ievomis, vandeninėmis plunksnalapėmis, lankiniais barščiais ir kt.).

Tačiau nesant natūralių grobuonių, reguliuojančių šių egzotinių rūšių populiacijas jų natūralaus paplitimo areale, kai kurios jų tampa tokios invazinės, kad ima kelti pavojų vietinėms rūšims. Be to, šios invazinės rūšys gali neigiamai veikti tiek ekonomiką, tiek žmonių sveikatą. Galiausiai, šioms rūšims įsigalėjus, neretai jų labai sunku ir brangu atsikratyti.

Todėl, augindami egzotinių rūšių augalus ar gyvūnus namie, imkitės visų atsargumo priemonių, kad jie neišplistų laukinėje gamtoje.

AŠ ATRANDU BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS „KARŠTUOSIUS TAŠKUS“.

42
savaitė

Šie regionai yra vieni iš turtingiausių savo biologine įvairove – ten gyvena apie 60 % visos planetos augalų, paukščių, žinduolių, roplių ir varliagyvių rūšių, iš kurių maždaug pusė endeminės (t. y., būdingos tik šiems regionams) – tačiau jie yra didžiausiame pavojuje: jie jau prarado mažiausiai 70 % pirminės augmenijos ir teikia prieglobstį maždaug 75 % gyvūnų rūšių, patiriančių didžiausią grėsmę!

Šiuo metu yra 34 sausumos „karštieji taškai“ (jūrų „karštieji taškai“ dar nenustatyti), kur būtina kuo skubiau veikti dabar. Todėl būkite aktyvūs paremdami gamtos apsaugos asociacijas, kurios dirba šiuose regionuose.

Daugiau informacijos: www.biodiversityhotspots.org

AŠ RAGINU SAVO DARBOVIETĘ VEIKTI BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS LABUI.

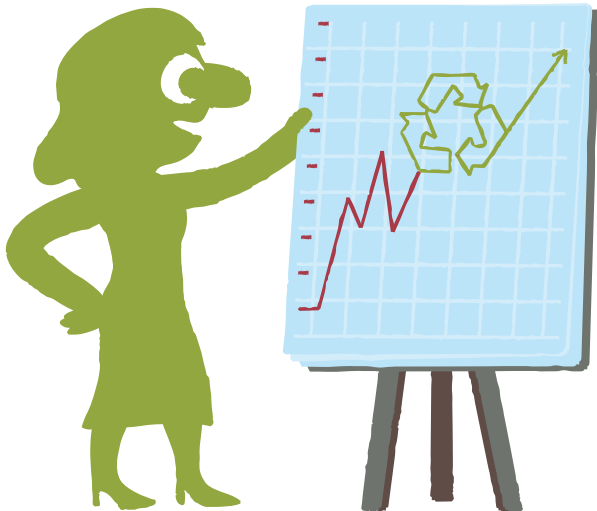
43
savaitė

Paraginkite savo darbovietę kompensuoti savo poveikį aplinkai (jos CO₂ emisijas, jos įsikūrimą prie upės...) arba būti aktyvesnei biologinės įvairovės labui.

Kaip? Subsidijuojant gamtos apsaugos asociacijas (kurios atkuria tam tikras ekosistemas, saugo nykstančias rūšis...), finansuojant mokslines surašymo ir išsaugojimo programas, skiriant pelno dalį Pietų šalims, kurios suteikė žaliavas

ar genetinius išteklius, įkuriant fondą, skirtą biologinės įvairovės išsaugojimui, įtraukiant darbuotojus, siunčiant juos į įvykių vietas...

AŠ KALBU APIE MOKESTĮ UŽ APLINKOSAUGOS PASLAUGAS.

44
savaitė

Žemdirbiui atlyginama, kai jis sutinka, atsisakydamas tam tikro pelno, nekirsti miško savo dirbamosios žemės plotui išplėsti, o pasirenka mišką išsaugoti, kad jis ir toliau sugertų paviršinį vandenį, sugertų ir paverstų dujas iš CO₂ į O₂, suteiktų prieglobstį ir maistą daugybei rūšių... – štai principo „mokestis už aplinkosaugos paslaugas“ pavyzdys.

Šis naujoviškas principas jau turi tam tikrą pasisekimą, nors ir sunku nustatyti kai kurių aplinkosaugos paslaugų finansinę vertę. Ir vis dėlto jis jums patinka? Tuomet papasakokite apie tai aplinkiniams! Gali būti, kad kažką toks sandoris sudomins...

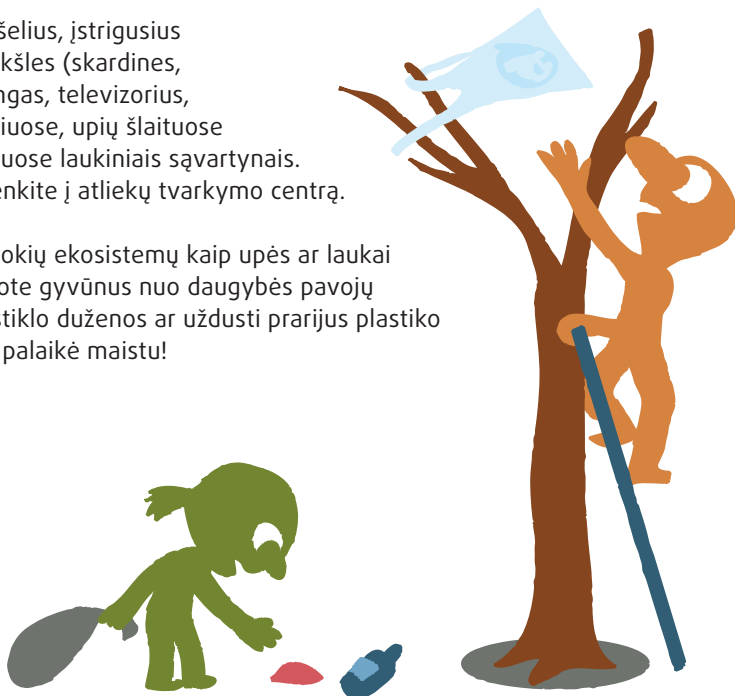
AŠ ORGANIZUOJU KVARTALO APLINKOS TVARKYMO TALKĄ.

**45
savaitė**

Pasitelkę savo kaimynus ir vietos valdžios paramą, surenkite didžiulę savo kvartalo aplinkos tvarkymo talką, kol medžiai nuogi ir žolė žema.

Nuimkite plastikinius maišelius, įstrigusius medžiuose ir surinkite šiukšles (skardines, butelius, šiukšlines, padangas, televizorius, dažų kibirėlius...) kelkraščiuose, upių šlaituose ir tankumynuose, paverstuose laukiniais sąvartynais. Surūšiuokite jas ir nugabenkite į atliekų tvarkymo centrą.

Tokiu būdu jūs mažinate tokių ekosistemų kaip upės ar laukai taršą. Jūs taip pat apsaugote gyvūnus nuo daugybės pavojų – susižeisti užmynus ant stiklo duženos ar uždusti prarijus plastiko gabalą, kurį jie per klaidą palaikė maistu!

AŠ VARTOJU MAŽIAU POPIERIAUS IR KARTONO.

46
savaitė

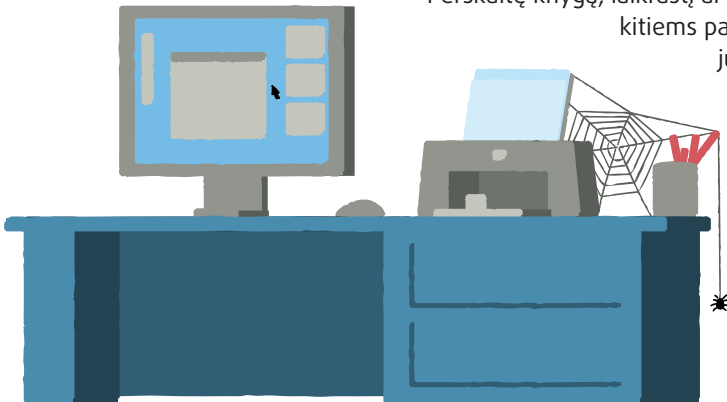
Vartodami mažiau popieriaus ir kartono, jūs saugote miškus, ribojate jų gamybai naudojamos energijos ir vandens suvartojimą ir mažinate atliekų susidarymą.

Prireikus atspausdinti dokumentą, spausdinkite ant abiejų lapo pusių arba naudokite tuščias prirašytų lapų puses kaip juodraščius. Iš naujo panaudokite vokus, o netinkamus pasilikite ir panaudokite pirkiniių sąrašams, žinutėms užsirašyti...

Jei įmanoma, rinkitės alternatyvas: perdirbtą popierių arba turintį FSC ar PEFC ženklus (sąsiuvinius, tualetinį popierių, tapetus...), audinį (servetėles, nosines, krepšius...) arba interneto tinklą (katalogus, banko pavedimus...).

Perskaite knygą, laikraštį ar žurnalą paskolinkite kitiems pageidaujantiems juos skaityti.

Ir, žinoma, atiduokite perdirbti savo seną popierių bei kartoną.

AŠ VEIKIU BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS LABUI NAUDODAMASIS INTERNETU.

47
savaitė

Tiesiog naršydami internete jūs galite prisidėti prie biologinės įvairovės išsaugojimo. Kai kurios paieškos sistemos jums kasdien siūlo padaryti gerą darbą planetos labui. Kitos registruoja jūsų apsilankymus ir pasodina medį kas 100 ar 500 paieškų. Dar kitos paieškos sistemos naudoja juodą foną (suvartojantį mažiau energijos nei baltas) arba perveda visą ar dalį savo pelno iš reklamos gamtos apsaugos asociacijoms.

Taip pat ten galite paskaičiuoti savo ekologinį pėdsaką, finansuoti jūsų kelionių lėktuvu išskiriamo CO₂ kompensavimo programas, sužinoti apie ekologinius ženklus, pasidalyti savo patirtimi apie biologinės įvairovės apsaugą rašydami tinklaraščiuose, forumuose, internetiniuose socialiniuose tinkluose...

AŠ TAMPU VIETINIO MAISTO VALGYTOJU.

48
savaitė

Kad taptumėte vietinio maisto valgytoju („locavore“), valgykite tik jūsų vietovėje pagamintus produktus. Taip jūs apribosite CO₂ išskyrimą į atmosferą produktų pervežimo metu (daugybė gyvūnų ir augalų rizikuoja išnykti dėl klimato kaitos, kurią sąlygoja šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų didėjimas) ir remsite savo regiono ūkininkus, kurie augina vietines gyvūnų ar augalų rūšis.

Žinoma, tai taip pat reiškia valgyti sezoninius vaisius bei daržoves. Pastarieji labai dažnai yra daug skanesni, ypač, jei ekologiški, nei jų tarptautiniai atitikmenys (kuriems auginti gali būti naudojama daug cheminių trąšų bei pesticidų, o pervežimas kelti didelę taršą), taigi jūs bet kuriuo atveju laimite!

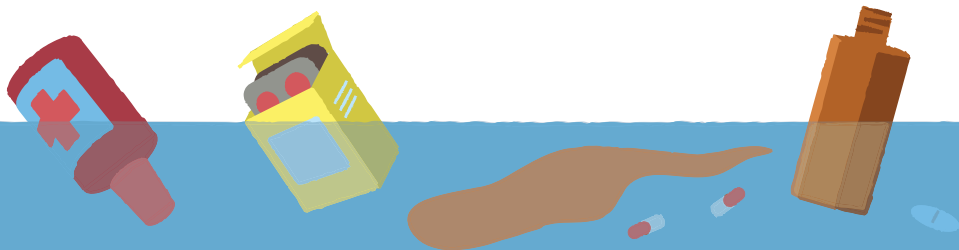
AŠ RIBOJU VAISTŲ ATLIEKAS GAMTOJE.

49
savaitė

Kai vartojame vaistus, mes į tualetus nuleidžiame daug veikliųjų tų vaistų medžiagų. Šios medžiagos, atsparios apdorojimui nuotekų valymo stotyse, patenka į upes bei jūras, kur daro poveikį vandens faunai ir florai.

Jų poveikis dar mažai žinomas, tačiau pastebima, kad, pavyzdžiui, kai kurios žuvis, paveiktos sintetinių estrogenų iš kontraceptinių tablečių, tampa hermafroditais.

Ką daryti? Vartokite vaistus tik tada, kai to tikrai reikia (antibiotikai vis tiek nepagydo esant virusinei infekcijai) ir grąžinkite į vaistinę tuos vaistus, kurių nevartojate arba kurių galiojimas pasibaigęs (nemeskite jų į šiukšlių dėžę ar tualetą!).

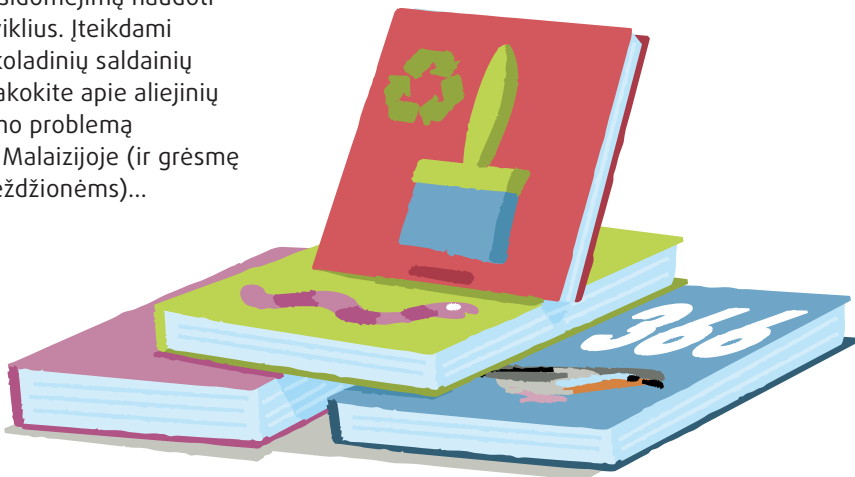
AŠ RENKUOSI DOVANAS ATSIŽVELGDAMAS Į BIOLOGINĘ ĮVAIROVĘ.

50
savaitė

Trūksta dovanų idėjų? Rinkitės tokius daiktus, kurie leistų kalbėti apie biologinę įvairovę, jos teikiamus privalumus ir svarbą ją išsaugoti. Tai malonus būdas užmegzti pokalbį tema, kuri tokia svarbi planetai!

Mėgstantiems meistrauti dovanokite augalinių dažų, gurmanams – knygą apie valgomąsias gėles, aistringiems keliautojams – ekologinio turizmo vadovą, jauniesiems gamtininkams – žiūronus...

Dovanodami ekologišką muilą, pažadinkite susidomėjimą naudoti natūralius ploviklius. Įteikdami ekologiškų šokoladinių saldainių dėžutę, papasakokite apie aliejinių palmių auginimo problemą Indonezijoje ir Malaizijoje (ir grėsmę didžiosioms beždžionėms)...

AŠ PAVADINU NAUJĄ RŪŠĮ SAVO VARDU.

51
savaitė

Iniciatyva BIOPAT („Patrons for Biodiversity“), kurią remia daugybė Vokietijos gamtos mokslų institutų ir muziejų, jums siūlo duoti savo vardą arba savo artimųjų vardą neseniai atrastai gyvūnų ar augalų rūšiai (varlei, drugeliui, vorui, paparčiui, orchidėjai...) mainais už finansinę auką.

Tokiu būdu jūs įamžinate savo indėlį į biologinės įvairovės išsaugojimą. Be to, jūs paremiate taksonominius tyrimus (t. y., naujų rūšių aprašymą), taip pat gamtos išsaugojimo tyrimus bei veiksmus, paprastai atliekamus šalyse, kur buvo atrastos šios naujos rūšys.

Daugiau informacijos apie
šią iniciatyvą:
www.biopat.de

AŠ DOMIUOSI PROGRAMA „NATURA 2000“.

52
savaitė

Žemdirbystė, miškininkystė, pramonė, turizmas... gali būti susiję su natūralių arealų griovimu, kaip antai durpynų, viržynų, skroblynų, ąžuolynų... taigi ir su daugybės gyvūnų bei augalų rūšių nykimu.

Europos programa „Natura 2000“ siekiama išsaugoti, išlaikant harmoniją su žmogaus veikla, šias rūšis ir natūralią aplinką, kurioje jos gyvena. Kokios priemonės įgyvendinamos? Biotopų atkūrimas, vietinių rūšių sugrąžinimas, tyrimų ir švietimo veiksmų plėtra...

Daugiau informacijos apie „Natura 2000“:
ec.europa.eu/environment/nature

Daugiau informacijos:

Gamta ir biologinė įvairovė

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Tinklas „Natura 2000“

http://ec.europa.eu/environment/nature/naturazoo/index_en.htm

Biologinės įvairovės kampanija

http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/index_lt.htm

Biologinės įvairovės konvencija

<http://www.cbd.int/>

Belgijos karališkasis gamtos mokslų institutas

<http://www.sciencesnaturelles.be/>

Federalinė valstybinė tarnyba

Sveikata, maisto grandinės saugumas ir aplinka

<http://www.health.belgium.be>

Europos Komisija

52 veiksmai biologinės įvairovės labui

Liuksemburgas : Europos Sąjungos leidinių biuras

2011 – 60 p. – 15 x 15 cm

ISBN 978-92-79-18624-0

doi:10.2779/96810

Šį nemokamą leidinį, kol užteks egzempliorių, galima užsisakyti:

Vieną egzempliorių: Europos Sąjungos leidinių interneto svetainėje „EU Bookshop“:
<http://bookshop.europa.eu>

Kelis egzempliorius: „Europe Direct“ tinklo nacionaliniuose informacijos centruose:
http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_lt.htm

Biodiversity
WE ARE ALL IN THIS TOGETHER

Leidinių biuras

ISBN 978-92-79-18624-0

9 789279 186240